משניות מבוארות מסכת שביעית פרק ט

ב) כתוב בתורה (ויקרא כ"ה ז') "ולבהמתך ולחיה" כל זמן שנמצא בשדה מאותו המין לחיה בשדה, האכל לבהמתך מן הבית. כלה לחיה מן השדה, ולבהמתך מן הבית ודבר יודע שאין חיה מתרחקת מארץ ישראל ממדינה למדינה. **שלש ארצות** בארץ ישראל **נחלקות לבעור** שאם נגמר באחד מהם מין אחד, בחלק האחר נמצא עוד בשדה. חייבין לבער באותו החלק שנגמר: **יהודה, ועבר הירדן, וגליל. ושלש שלש ארצות לכל אחת ואחת,** כל אחת מן השלש ארצות נחלקת לשלשה חלקים בעור ונחשבין לארבע כמובא בגמרא בב, **גליל העליון, וגליל התחתון, והעמק,** אלו שלש ארצות שבגליל **מכפר חנניה ולמעלן** בגליל. כל מקום בגליל **שאינו מגדל שקמין** הרי זה **גליל העליון, ומכפר חנניה ולמטן, כל שהוא מגדל שקמין, וגליל התחתון,** כי סימן לשפלה שקמין (מלכים א' י' כ"ז) **ותחום** הקרע **בקרע העמק,** שהיא משלש ארצות שבגליל **וביהודה שלש ארצות** הן, **הבר והשפלה והעמק** ושלש חלקים שבעבר הירדן. **השפלה לוד כשפלת הדרום,** שפל זמן שאוכל בשפלת לוד אוכל בשפלת הדרום, **והבר שלה כבר המלך** שכל זמן שאוכל בבר שלה אוכל בבר המלך. **מבית חורון ועד הים מדינה אחת** שבעבר הירדן וכל זמן שיש לחיה באחת מן המקומות, יכולין כל אנשי הגבול לאכל על ידי המקום שלא כלה: **ג) ולמה אמרו שלש ארצות** לבעור **ולא אמרו תשע ארצות שיהיו אוכלין בכל אחת ואחת** מהשלש, **עד שיכלה האחרון שבה** שבכל אחת מהן לחוצא פרות, ולפי פרוש זה על ידי הבר אוכל גם בעמק של אותה ארץ, ותוספות מפקרשים (סמחים ב"ב) עד שיכלה הרים שבאחד לחוצא פרות ועמק אינו מתיר לאכל משום בהר, והם תשע חלקות: שלש ארצות ובכל אחת יש לחוד ושפלה לחוד ועמק לחוד, **והעשם** לפי שתי הדעות משום שאין חיה גדולה מתפרנסת על פרות שבארץ אחרת, ואינה מתרחקת מיהודה לגלל ומגליל ליהודה. **רבי שמעון** חולק על תנא קמא שאומר דשלש ארצות חלקין לענין בעור יהודא **אומר** לא חלקו אלא **ארצות** חלוקין אלא **ביהודה** עצמה, שהיא נחלקת לשלש, **ושאר כל הארצות** שבארץ ישראל אינן חלוקין לענין שביעית **מקבלת** שהיתה מברכת בפרות. וכשנגמר בהר המלך צריך לבער מכל ארץ ישראל, **ולכל שלש הארצות** גם לתנא קמא (רמב"ם) הרי הן **חשובות כאחת לזיתים ולתמרים,** שבשביל פרות אלו מתרחקת היה מארץ לארץ: **ד) אוכלין בבית המסקר בשדה. אבל לא אוכלין על השמור** אף שיש בשדה, מכיון שהוא שמור שכבר כלה לחיה מן השדה. **רבי יוסי מתיר** לאכל בבית אף **על השמור** בראסור בשעדין הוא מחבר (תו"ס) שהרי מצוי בשדה. **אוכלין על הסתיפין** מין כלי חרס שהעופות מביאין שם אוכל שלהן, וכל זמן שמצוי לעופות בסיפיתין. אוכלין מן הבית. **ועל הדיופרא** אילן העושה פרות פעמים בשנה. אוכלים עד שיכלה הפעם האחרונה שעושה פרות. **אבל לא** על הענבים **הסתוניות** שגדלים בימות החרף, שערופים הם ואינם ראוים לבעור, **רבי אליעזר אומר,** סבירא ליה בבית שמאי דלעיל (פרק ד' משנה ב) אסור לתן פרות שביעית בסוכה, ואם כן הרי הוא מחזיק סוכה למורשאו או למי שנתנו לו במתנה, ולפיכך **יתנו לאורלין,** שם ערוצה לאכלן וגם למקבל המתנה, אבל לבדו לא יאכל, **וחכמים אומרים,** לפי דברך שאסור לאכל בסוכה, **הלא אין החוטא** שקבל בסוכה ראוי שיהא **נשכר אלא יטמרו** ידו' אלא כלן יהיה לאכל אפילו המקבל אינו אוכל אפילו המקבל יתן דמי אותו פרות **ודמיהם יתחלקו לכל אדם, האוכל מעשת שביעית שהיב לחפרישו** חלה דגם עפת שביעית בכלל "ערסותיכם" **ואם אכל על שלא הורמה חלקה, חיב מיתה** בידי שמים לאוכל טבל, ולא תאמר שדפוטיה מקיון שיכולה לבא לידי שרפה גם תטמא שחלה טמאה טעונה שרפה ופרות שביעית לאכלה נתנו ולא לשרפה:

פרק י' א) שביעית משמטת את המלוה.

(דברים ט"ו ב') "שמוט כל בעל משה ידו' מי שלוה מחבירו לא יקפיד, צריך לשמט ידו מלבקשו אחר שהשמיטה, בין שהמלוה כתובה **בשטר,** ואף על פי שעיבוד לו קרקעות שלו, שאם לא שלם גובה מהם והרי כבוני, אפילו הכי שביעית משמטתו, ובין **ושלא** כתובה **בשטר** שלא כתב שטר על זה. וזמן שמטתה הוא בערב ראש השנה עם שקיעת החמה של תחילת שנה שמיינית (רמב"ם) **הקפת חצות** שקונה בהקפה וכשעדיפה לחשבון משלם לו, **אינה משמטת,** דאינו חוטא ולא נקרא מלוה ואין דרך לתבעו עד שיצטרך (תפא"י) **ואם** צרך הנשבון **נעשאה מלוה,** הרי **זו משמטת** כשאר מלוה. **רבי יהודה אומר,** כשקונה קניה **הראשון הראשון** קניה קניה הראשונה הוי כמלוה **ומשמט.** דלפני קניה שניה היה לו לשלם את הראשונה הקשלא שלם עשאה כמלוה, וכן בקניה שלישית, היה לו לשלם גם את השניה. **שכר שכיר אינו משמט** לאדם **מלוה שחשב** עמו כמה מגיע לו ונעשאו כמלוה, **הרי זה משמט. רבי יוסי אומר,** אינו שכיר שכיר **לב מלאכה שפוסקת בשבעית** כגון עבודות שדה שאסורות בשנת השביעית, הוי כנעשאו מלוה **ומשמט, ושאינה פוסקת בשביעית, אינה משמטת** עד שיעשינו מלוה: **ב) השוחט את הפרה וחלקה בראש השנה** של שמיינית ביום א' ודרכו לשלם בכל פעם שקונה, **אם היה החודש** אלול **מעבר** דהיינו יום ראשון של ראש השנה היה ביום שלשים אחד, שבזמן שבית המקדש היה קים קדשו ראש חדש, ומספק שלא ידעו אם תראה הלבנה ביום שלשים של אלול נהגו גם קדש, ואם היה אלול מעבר נמצא שחוטו משנת השביעית, ועל כן **משמט** את **המלוה.** דשביעית משמטת בסוף, **ואם לאו** אינו משמט שהיא המלוה שנת שמיינית, **הנוסן** אם הבהוקה שמשלם חמשים כסף, **וכל מעשה בית דין** שהיו עושין בשנת שמיינית, דמומנו שקצוב קסומו בתורה, אם שפקבו בית דין הרי הוא קבוני, **המלוה על המשכון** דקחיב בשמטת כספים (שם שם) "ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידך" ולא כשיש גם לאחיך משכון ידך. **והמוסר שטרותיו לבית דין שיגבו חובו, אינו משמטין,** דקחיב "ואשר יהיה לך את אחיך", פרט למוסר שטרותיו לבית דין: **ג) פרוזבול,** תקנה מהנשיאים שהיו חוזו לבית דין שהם יגבו עבורו את חובו, **ומקנה** "פרוזבול" מקנה הנשיאים שיוכלו לגבות חובם פרוז מקנה, בול עשיריים, וגם תקנה לעניים שיוכלו להשאיל הלואה, **אינו משמט,** דשמיטת כספים בזמן הזה דרבנן מכיון שאין שמטת קרקע דהינו החזרת קרקע ביובל נוהג הים, גם שמטת כספים אינה נוהגת, ומשמעמעת הכתוב: (שם ב') דרישת דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו' **בשתי שמטות** הכתוב מדבר. **זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן, כשראה שנמנעו הנם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה** (שם ט') **"השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל** וגו'" ומכיון שלשמטת כספים היא מדרבנן **התקין הלל פרוזבול** שימסרו לבתי דין, **דבלא** אינו נקרא "בחוב בית דין אין בו איסור בגיה מכשנעה ב', ולא יבואו לעבר אדאוריתא. **ד) זהו** גופו **של פרוזבול,** מוסר ולשלשה אנשים: **מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני תדיינו שבמקום פלוני, שקל ופלוני שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה, והדיינים** כותבין **וחותמין למטה או העדים: ה) פרוזבול המקקן** בזמנו לזמן הכתיבה, **דהינו** שנכתב בא' בשלא **והזמן** המופיע בו הוא ב' בתמוז, **כשר, דהלא** אינו נקרא רק הלואה שלפני ב' בתמוז **לא יגבה** מה שאינו משמט, **והמאחר,** כתב בא' בשלא **והזמן** שכתוב בו הוא ט"ו בשלא, **הלא** יגבה בו מה שעלה מא' בשלא עד ט"ו בו שלא כדין. **דהחוזות** שמאחר זמן הכתיבה לא מסר לבית דין שליפיקר הוא **פסול.** אם מסר לבית דין שליפיקר הוא **פסול. ו)** כל **חוב** שגובין בו מבעלי חוב שעשבד לחוב אחר חשוב הנקרא בהם הבית הפיפ. **המקדמים** שהטלהאה היתה בא' בשלא **והזמן** הכתוב בו הוא ב' תמוז. **פסולים** שכיון שכתוב בו א' תמוז. הוא יגבה בשלא שדות מהלוקח מא' תמוז עד א' אלול שלא כדין. **כי** הטלהאה היתה בשלא ולא יגבה בו מן הלוקח כלל. **והמאחרים** אם זמנו כתוב בט"ו בשלא. **כשרים** שהלא לא יגבה בו שדות שמקבל קדם זמן הטלהאה. ומודיני פרוזבול. **אחד לוה מחמשה,** כותב הסופר **פרוזבול לכל אחד ואחד** בלא פרוזבול, **חמשה לוין מאחד,** אינו כותב אלא **פרוזבול אחד לכלם.** כותב הפרוזבול, ובשטר אחד יכול למסר כל הלואותיו לבית דין: **ז) אין** נותנין **פרוזבול אלא על הקרקע** שלו, שמעשבדו לחוב אחר חשוב החוב בגבוי. **אם אין** לו קרקע נלוה **מזה הוא** המלוה נלוה **בחוב שדהו** קרקע **כל שהוא** שאפשר לגבות בו מבעלי חוב בשלא בדרכי עקיבא בפאה פרק השדה מגבהו עוד פעם עד שמשלים כל חובו בדרכי עקיבא. **ח)** משנה ו' **היתה** לו לוה **שדה מטשכנת בעיר** אחרים, **אין** שדה אחרים ממשכנת אצל, **נותנין עליה פרוזבול. רבי חצפית אומר, נותנין לאיש** פרוזבול **ואפלו** נכסי **נכסי אשתו** אפלו נכסי מלוג דהינו שהבעל אוכל רק הפרות ואין לו קנין בגוף הקרקע **ולימומים** כשלוה לצרכן ואין להם קרקע. **נותנין** פרוזבול **ואפלו** על **נכסי אפוטרופין:**

משניות מבוארות מסכת שביעית פרק י

ד) המוכש שלשה מיני **בכשים** ירקות **בחבית אחת** ובאר מקבל טעם מהאחרים, וכלה מן אחד לחיה בשדה, **רבי אליעזר אומר, אוכלין על הראשון** ושנשנגמר מן הראשון בשדה חיב לבער הכל, מפני שטעמו מעורב בכלם **רבי יהושע אומר, אף על** המין **האחרון** מתר לו לאכל משלשת המינים, ומערבה מן המקרא: (ויקרא כ"ה ז') "מן השדה תאכלו את בהיאתה" מיתור המקרא דרש שאם מין אחר מעורב בהן. **מתר** לך לאכל לו תבואה המעורבת, ואפלו כלה עקר הפרי. **רבן גמליאל אומר, כל שכלה מינו מן השדה, יבער מינו מן החבית** ומן הנבלע, אינו אוסר כי בלינה הרי הוא כבעור, **והלכה כדברי, רבי שמעון אומר, כל מיני ירק אחד הן לבעור,** ואם מין ירק אחד נמצא עדין בשדה, אף על פי ששלשת מיני הכבשים כבר כלו, אינו צריך לבער. **אוכלין בדריגלה** (משמעת לכ"ע מלא"ש) **חלבלגות עד שיכלו סגריות** דגיליות שהם נמצאים במקום מסגר תחת הארץ **מבקעת בית נטופה** שהיא ארץ לחה מאד ועד שלא יכלו משם אוכלין ואין צריך בשור: **ו) המלקט עצים לחים,** אוכלן **עד שייבש המתוק** לחלוחיות הענבים המתוקה לפרות שאז זמן בעורן **והמבגבב** מלקט **ביבש** עצים יבשים, אוכלין **עד שתרד רביעה שניה.** מטר שני שבשנה רגילה היא ב"ג במרחשון של שמיינית זמן בשורן. **עלי קנים ועלי גפנים** לחים אוכלין אותן **עד שישרו** שיפלו העלין **והמגבב** האילן. **והמגבב** מלקט **ביבש** בעלים של קנים וגפנים יבשים, מלקט ואוכל **עד שתרד רביעה שניה** רבי עקיבא אומר, בכלן בין עשבין בין עלין אפלו בלחין עד **שתרד רביעה שניה** מתר ללקט ולאכל: **ז) כיצד** בו בזמן בעור עצים. **דו המשמרים בית לחברו** ואומר לו **עד הגשמים,** פרושו לשמשיה לו **עד שתרד רביעה שניה, וכן המדר הנאה** לחברו **עד שתרד רביעה שניה.** פרושו **עד הגשמים.** אימתי **עניים נכנסים לפרדסות** בשאר השדנים לקחת לקט, שכחה, ופאה, וכן כל מה שבמשנה ראשונה. **אחדרי כן נתרבה** האדמה ומזיקי עלי פנים **ועלי גפנים** לחים אוכלין אותן **עד שישרו** שיפלו העלין **אבל** לקנים יבשים אוכלין **עד שתרד רביעה שניה.** מקור הדין בגמרא שניה. **ח) מי שהיו לו פרות שביעית בביתו והגיע שעת הבעור** בכל שביעית אם כלה בשדה, **או שיודע שקלה בשדה ואפלו לפני הזמן, מחלק מזון שלש עסודות** לכל אחד ואחד מקרוביו, שכנים או מכרים הנשאר בעיר אחיינו בית ישראל אם שצריך לטל יבא ויטל, **ועניים אוכלין אחר הבעור, אבל לא עשירים, דברי רבי יהודה,** שדורש "ואכלת אביני עמך" ולא עמך, **רבי יוסי אומר, אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הבעור,** שדורש "ואכלו אביני עמך" שיאכלו האביונים ועמך: **ט) מי שהיו לו פרות שביעית**

כ"ב תשרי

מסכת שביעית פרק י משניות מבוארות

רבי אליעזר אומר, סבירא ליה בבית שמאי דלעיל (פרק ד' משנה ב) אסור לתן פרות שביעית בסוכה, ואם כן הרי הוא מחזיק סוכה למורשאו או למי שנתנו לו במתנה, ולפיכך **יתנו לאורלין,** שם ערוצה לאכלן וגם למקבל המתנה, אבל לבדו לא יאכל, **וחכמים אומרים,** לפי דברך שאסור לאכל בסוכה, **הלא אין החוטא** שקבל בסוכה ראוי שיהא **נשכר אלא יטמרו** ידו' אלא כלן יהיה לאכל אפילו המקבל אינו אוכל אפילו המקבל יתן דמי אותו פרות **ודמיהם יתחלקו לכל אדם, האוכל מעשת שביעית שהיב לחפרישו** חלה דגם עפת שביעית בכלל "ערסותיכם" **ואם אכל על שלא הורמה חלקה, חיב מיתה** בידי שמים לאוכל טבל, ולא תאמר שדפוטיה מקיון שיכולה לבא לידי שרפה גם תטמא שחלה טמאה טעונה שרפה ופרות שביעית לאכלה נתנו ולא לשרפה:

פרק י' א) שביעית משמטת את המלוה.

(דברים ט"ו ב') "שמוט כל בעל משה ידו' מי שלוה מחבירו לא יקפיד, צריך לשמט ידו מלבקשו אחר שהשמיטה, בין שהמלוה כתובה **בשטר,** ואף על פי שעיבוד לו קרקעות שלו, שאם לא שלם גובה מהם והרי כבוני, אפילו הכי שביעית משמטתו, ובין **ושלא** כתובה **בשטר** שלא כתב שטר על זה. וזמן שמטתה הוא בערב ראש השנה עם שקיעת החמה של תחילת שנה שמיינית (רמב"ם) **הקפת חצות** שקונה בהקפה וכשעדיפה לחשבון משלם לו, **אינה משמטת,** דאינו חוטא ולא נקרא מלוה ואין דרך לתבעו עד שיצטרך (תפא"י) **ואם** צרך הנשבון **נעשאה מלוה,** הרי **זו משמטת** כשאר מלוה. **רבי יהודה אומר,** כשקונה קניה **הראשון הראשון** קניה קניה הראשונה הוי כמלוה **ומשמט.** דלפני קניה שניה היה לו לשלם את הראשונה הקשלא שלם עשאה כמלוה, וכן בקניה שלישית, היה לו לשלם גם את השניה. **שכר שכיר אינו משמט** לאדם **מלוה שחשב** עמו כמה מגיע לו ונעשאו כמלוה, **הרי זה משמט. רבי יוסי אומר,** אינו שכיר שכיר **לב מלאכה שפוסקת בשבעית** כגון עבודות שדה שאסורות בשנת השביעית, הוי כנעשאו מלוה **ומשמט, ושאינה פוסקת בשביעית, אינה משמטת** עד שיעשינו מלוה: **ב) השוחט את הפרה וחלקה בראש השנה** של שמיינית ביום א' ודרכו לשלם בכל פעם שקונה, **אם היה החודש** אלול **מעבר** דהינו יום ראשון של ראש השנה היה ביום שלשים אחד, שבזמן שבית המקדש היה קים קדשו ראש חדש, ומספק שלא ידעו אם תראה הלבנה ביום שלשים של אלול נהגו גם קדש, ואם היה אלול מעבר נמצא שחוטו משנת השביעית, ועל כן **משמט** את **המלוה.** דשביעית משמטת בסוף, **ואם לאו** אינו משמט שהיא המלוה שנת שמיינית, **הנוסן** אם הבהוקה שמשלם חמשים כסף, **וכל מעשה בית דין** שהיו עושין בשנת שמיינית, דמומנו שקצוב קסומו בתורה, אם שפקבו בית דין הרי הוא קבוני, **המלוה על המשכון** דקחיב בשמטת כספים (שם שם) "ואשר יהיה לך את אחיך

ב) כתוב בתורה (ויקרא כ"ה ז') "ולבהמתך ולחיה" כל זמן שנמצא בשדה מאותו המין לחיה בשדה, האכל לבהמתך מן הבית. כלה לחיה מן השדה, ולבהמתך מן הבית ודבר יודע שאין חיה מתרחקת מארץ ישראל ממדינה למדינה. **שלש ארצות** בארץ ישראל **נחלקות לבעור** שאם נגמר באחד מהם מין אחד, בחלק האחר נמצא עוד בשדה. חייבין לבער באותו החלק שנגמר: **יהודה, ועבר הירדן, וגליל. ושלש שלש ארצות לכל אחת ואחת,** כל אחת מן השלש ארצות נחלקת לשלשה חלקים בעור ונחשבין לארבע כמובא בגמרא בב, **גליל העליון, וגליל התחתון, והעמק,** אלו שלש ארצות שבגליל **מכפר חנניה ולמעלן** בגליל. כל מקום בגליל **שאינו מגדל שקמין** הרי זה **גליל העליון, ומכפר חנניה ולמטן, כל שהוא מגדל שקמין, וגליל התחתון,** כי סימן לשפלה שקמין (מלכים א' י' כ"ז) **ותחום** הקרע **בקרע העמק,** שהיא משלש ארצות שבגליל **וביהודה שלש ארצות** הן, **הבר והשפלה והעמק** ושלש חלקים שבעבר הירדן. **השפלה לוד כשפלת הדרום,** שפל זמן שאוכל בשפלת לוד אוכל בשפלת הדרום, **והבר שלה כבר המלך** שכל זמן שאוכל בבר שלה אוכל בבר המלך. **מבית חורון ועד הים מדינה אחת** שבעבר הירדן וכל זמן שיש לחיה באחת מן המקומות, יכולין כל אנשי הגבול לאכל על ידי המקום שלא כלה: **ג) ולמה אמרו שלש ארצות** לבעור **ולא אמרו תשע ארצות שיהיו אוכלין בכל אחת ואחת** מהשלש, **עד שיכלה האחרון שבה** שבכל אחת מהן לחוצא פרות, ולפי פרוש זה על ידי הבר אוכל גם בעמק של אותה ארץ, ותוספות מפקרשים (סמחים ב"ב) עד שיכלה הרים שבאחד לחוצא פרות ועמק אינו מתיר לאכל משום בהר, והם תשע חלקות: שלש ארצות ובכל אחת יש לחוד ושפלה לחוד ועמק לחוד, **והעשם** לפי שתי הדעות משום שאין חיה גדולה מתפרנסת על פרות שבארץ אחרת, ואינה מתרחקת מיהודה לגלל ומגליל ליהודה. **רבי שמעון** חולק על תנא קמא שאומר דשלש ארצות חלקין לענין בעור שביעית והוא **אומר** לא חלקו אלא **ארצות** חלוקין אלא **ביהודה** עצמה, שהיא נחלקת לשלש, **ושאר כל הארצות** שבארץ ישראל אינן חלוקין לענין שביעית **מקבלת** שהיתה מברכת בפרות. וכשנגמר בהר המלך צריך לבער מכל ארץ ישראל, **ולכל שלש הארצות** גם לתנא קמא (רמב"ם) הרי הן **חשובות כאחת לזיתים ולתמרים,** שבשביל פרות אלו מתרחקת היה מארץ לארץ: **ד) אוכלין בבית המסקר בשדה. אבל לא אוכלין על השמור** אף שיש בשדה, מכיון שהוא שמור שכבר כלה לחיה מן השדה. **רבי יוסי מתיר** לאכל בבית אף **על השמור** בראסור בשעדין הוא מחבר (תו"ס) שהרי מצוי בשדה. **אוכלין על הסתיפין** מין כלי חרס שהעופות מביאין שם אוכל שלהן, וכל זמן שמצוי לעופות בסיפיתין. אוכלין מן הבית. **ועל הדיופרא** אילן העושה פרות פעמים בשנה. אוכלים עד שיכלה הפעם האחרונה שעושה פרות. **אבל לא** על הענבים **הסתוניות** שגדלים בימות החרף, שערופים הם ואינם ראוים לבעור, **רבי אליעזר אומר,** סבירא ליה בבית שמאי דלעיל (פרק ד' משנה ב) אסור לתן פרות שביעית בסוכה, ואם כן הרי הוא מחזיק סוכה למורשאו או למי שנתנו לו במתנה, ולפיכך **יתנו לאורלין,** שם ערוצה לאכלן וגם למקבל המתנה, אבל לבדו לא יאכל, **וחכמים אומרים,** לפי דברך שאסור לאכל בסוכה, **הלא אין החוטא** שקבל בסוכה ראוי שיהא **נשכר אלא יטמרו** ידו' אלא כלן יהיה לאכל אפילו המקבל אינו אוכל אפילו המקבל יתן דמי אותו פרות **ודמיהם יתחלקו לכל אדם, האוכל מעשת שביעית שהיב לחפרישו** חלה דגם עפת שביעית בכלל "ערסותיכם" **ואם אכל על שלא הורמה חלקה, חיב מיתה** בידי שמים לאוכל טבל, ולא תאמר שדפוטיה מקיון שיכולה לבא לידי שרפה גם תטמא שחלה טמאה טעונה שרפה ופרות שביעית לאכלה נתנו ולא לשרפה:

פרק י' א) שביעית משמטת את המלוה.

(דברים ט"ו ב') "שמוט כל בעל משה ידו' מי שלוה מחבירו לא יקפיד, צריך לשמט ידו מלבקשו אחר שהשמיטה, בין שהמלוה כתובה **בשטר,** ואף על פי שעיבוד לו קרקעות שלו, שאם לא שלם גובה מהם והרי כבוני, אפילו הכי שביעית משמטתו, ובין **ושלא** כתובה **בשטר** שלא כתב שטר על זה. וזמן שמטתה הוא בערב ראש השנה עם שקיעת החמה של תחילת שנה שמיינית (רמב"ם) **הקפת חצות** שקונה בהקפה וכשעדיפה לחשבון משלם לו, **אינה משמטת,** דאינו חוטא ולא נקרא מלוה ואין דרך לתבעו עד שיצטרך (תפא"י) **ואם** צרך הנשבון **נעשאה מלוה,** הרי **זו משמטת** כשאר מלוה. **רבי יהודה אומר,** כשקונה קניה **הראשון הראשון** קניה קניה הראשונה הוי כמלוה **ומשמט.** דלפני קניה שניה היה לו לשלם את הראשונה הקשלא שלם עשאה כמלוה, וכן בקניה שלישית, היה לו לשלם גם את השניה. **שכר שכיר אינו משמט** לאדם **מלוה שחשב** עמו כמה מגיע לו ונעשאו כמלוה, **הרי זה משמט. רבי יוסי אומר,** אינו שכיר שכיר **לב מלאכה שפוסקת בשבעית** כגון עבודות שדה שאסורות בשנת השביעית, הוי כנעשאו מלוה **ומשמט, ושאינה פוסקת בשביעית, אינה משמטת** עד שיעשינו מלוה: **ב) השוחט את הפרה וחלקה בראש השנה** של שמיינית ביום א' ודרכו לשלם בכל פעם שקונה, **אם היה החודש** אלול **מעבר** דהינו יום ראשון של ראש השנה היה ביום שלשים אחד, שבזמן שבית המקדש היה קים קדשו ראש חדש, ומספק שלא ידעו אם תראה הלבנה ביום שלשים של אלול נהגו גם קדש, ואם היה אלול מעבר נמצא שחוטו משנת השביעית, ועל כן **משמט** את **המלוה.** דשביעית משמטת בסוף, **ואם לאו** אינו משמט שהיא המלוה שנת שמיינית, **הנוסן** אם הבהוקה שמשלם חמשים כסף, **וכל מעשה בית דין** שהיו עושין בשנת שמיינית, דמומנו שקצוב קסומו בתורה, אם שפקבו בית דין הרי הוא קבוני, **המלוה על המשכון** דקחיב בשמטת כספים (שם שם) "ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידך" ולא כשיש גם לאחיך משכון ידך. **דין שיגבו חובו, אינו משמטין,** דקחיב "ואשר יהיה לך את אחיך", פרט למוסר שטרותיו לבית דין: **ג) פרוזבול,** תקנה מהנשיאים שהיו חוזו לבית דין שהם יגבו עבורו את חובו, **ומקנה** "פרוזבול" מקנה הנשיאים שיוכלו לגבות חובם פרוז מקנה, בול עשיריים, וגם תקנה לעניים שיוכלו להשאיל הלואה, **אינו משמט,** דשמיטת כספים בזמן הזה דרבנן מכיון שאין שמטת קרקע דהינו החזרת קרקע ביובל נוהג הים, גם שמטת כספים אינה נוהגת, ומשמעמעת הכתוב: (שם ב') דרישת דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו' **בשתי שמטות** הכתוב מדבר. **זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן, כשראה שנמנעו הנם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה** (שם ט') **"השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל** וגו'" ומכיון שלשמטת כספים היא מדרבנן **התקין הלל פרוזבול** שימסרו לבתי דין, **דבלא** אינו נקרא רק בחוב בית דין אין בו איסור בגיה מכשנעה ב', ולא יבואו לעבר אדאוריתא. **ד) זהו** גופו **של פרוזבול,** מוסר ולשלשה אנשים: **מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני תדיינו שבמקום פלוני, שקל ופלוני שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה, והדיינים** כותבין **וחותמין למטה או העדים: ה) פרוזבול המקקן** בזמנו לזמן הכתיבה, **דהינו** שנכתב בא' בשלא **והזמן** המופיע בו הוא ב' בתמוז, **כשר, דהלא** אינו נקרא רק הלואה שלפני ב' בתמוז **לא יגבה** מה שאינו משמט, **והמאחר,** כתב בא' בשלא **והזמן** שכתוב בו הוא ט"ו בשלא, **הלא** יגבה בו מה שעלה מא' בשלא עד ט"ו בו שלא כדין. **דהחוזות** שמאחר זמן הכתיבה לא מסר לבית דין שליפיקר הוא **פסול.** אם מסר לבית דין שליפיקר הוא **פסול. ו)** כל **חוב** שגובין בו מבעלי חוב שעשבד לחוב אחר חשוב הנקרא בהם הבית הפיפ. **המקדמים** שהטלהאה היתה בא' בשלא **והזמן** הכתוב בו הוא ב' תמוז. **פסולים** שכיון שכתוב בו א' תמוז. הוא יגבה בשלא שדות מהלוקח מא' תמוז עד א' אלול שלא כדין. **כי** הטלהאה היתה בשלא ולא יגבה בו מן הלוקח כלל. **והמאחרים** אם זמנו כתוב בט"ו בשלא. **כשרים** שהלא לא יגבה בו שדות שמקבל קדם זמן הטלהאה. ומודיני פרוזבול. **אחד לוה מחמשה,** כותב הסופר **פרוזבול לכל אחד ואחד** בלא פרוזבול, **חמשה לוין מאחד,** אינו כותב אלא **פרוזבול אחד לכלם.** כותב הפרוזבול, ובשטר אחד יכול למסר כל הלואותיו לבית דין: **ז) אין** נותנין **פרוזבול אלא על הקרקע** שלו, שמעשבדו לחוב אחר חשוב החוב בגבוי. **אם אין** לו קרקע נלוה **מזה הוא** המלוה נלוה **בחוב שדהו** קרקע **כל שהוא** שאפשר לגבות בו מבעלי חוב שגובה קצת ובקצה בפאה פרק השדה מגבהו עוד פעם עד שמשלים כל חובו בדרכי עקיבא בפאה פרק ג' משנה ו'. **היתה** לו לוה **שדה מטשכנת בעיר** ביד אחרים, **אין** שדה אחרים ממשכנת אצל, **נותנין עליה פרוזבול. רבי חצפית אומר, נותנין** לאיש פרוזבול **ואפלו** נכסי **נכסי אשתו** אפלו נכסי מלוג דהינו שהבעל אוכל רק הפרות ואין לו קנין בגוף הקרקע **ולימומים** כשלוה לצרכן ואין להם קרקע. **נותנין** פרוזבול **ואפלו** על **נכסי אפוטרופין:**